

Werftijding

**Een uitgave van de
Stichting
Historische Scheepswerf
Hoogezand-Sappemeer**

Colofon

Stichting Historische Scheepswerf Hoogezand-Sappemeer. Opgericht 23 maart 2000.
(Een voortzetting van de 'Werkgroep Ontwikkeling Historische Scheepswerf Hoogezand-Sappemeer', opgericht 5 oktober 1999).

Adres secretariaat

Jan Sangerslaan 14, 9601 BA Hoogezand. Telefoon 0598 395676 – 06 2345 9827
E-mail: post@historischescheepswerf.nl – Website: www.historischescheepswerf.nl
IBAN: NL76ABNA0553339184

Historische Scheepswerf Wolhuis

Adres: Noorderstraat 308, 9611 AT Sappemeer. De werf is aangemerkt als erkend leerbedrijf SBB (Samenwerkingsorganisaties Beroepsonderwijs Bedrijfsleven).

Bezoek en rondleidingen (seizoen 2020-2021, onder voorbehoud)

Groepen op afspraak. Coördinator: Bram Blaak 0598 321030 of 06 2496 4841.
E-mail: a.blaak2@kpnplanet.nl - bij g.g.: zie gegevens secretariaat.

Buiten de vakanties worden op dinsdag en donderdag door de vrijwilligers werkzaamheden verricht. De werf is dan beperkt toegankelijk. Melden in het bezoekerscentrum. Officiële openingsdagen en -tijden: op dinsdag- en donderdagmiddag en van 25 april tot Open Monumentendag op zaterdagmiddag, telkens van 13.30 tot 16.00 uur.

Werftijding

Redactie : Bram Blaak e-mail: a.blaak2@kpnplanet.nl
: Geert Veenstra e-mail: geertveenstra@telfort.nl

Uitgever

DNB Groep B.V.
Postbus 204
9600 AE Hoogezand

Drukwerk

Grafische Unie B.V. Hoogezand

Bij de omslag

Een foto uit de oude doos? Van 100 jaar geleden?

Nee, deze keer niet! Het betreft één van de geselecteerde opnames uit een fotowedstrijd, waarbij tweedeaars studenten Kunst en Multimedia van het Noorderpoortcollege – in samenwerking met Marketing Midden-Groningen – in 2019 een 'ontdekkingstocht' langs culturele en recreatieve organisaties in de gemeente hebben gemaakt. Een keur aan resultaten is gedurende de maand februari jl. publiek tentoongesteld in Theater Kielzog en in de etalages van winkelcentrum De Hooge Meeren in Hoogezand. In de deuropening van de hellingschuur brengen van links naar rechts de vrijwilligers Govert Tukker, Kor Vos, Bram Blaak en Loekie Hiariej, laat in de middag een afscheidsgroet aan de vertrekkende fotografe Joanie Klok en haar collegaatjes!

Met dank aan donateurs en sponsoren

Steun het voortbestaan van de

WORDT DONATEUR!

En maak € 25,00 over op bankrekeningnummer NL 76 ABNA 0553 3391 84 van de Stichting Historische Scheepswerf Hoogezand-Sappemeer.

Vermeldt hierbij of uw bijdrage geldt: “jaarlijks tot opzegging” of als een “eenmalige gift”.

Met dank aan :

ACCOUNTANTS | BELASTINGADVISEURS

Inhoudsopgave

Werftijding nr. 21, juni 2020

Colofon	1
Met dank aan donateurs en sponsors	2
1. Organisatie Stichting Historische Scheepswerf Hoogezand-Sappemeer	5
2. Van de voorzitter	6
3. Onze nieuwe bedrijfskleding...	8
4. Van de secretaris	9
5. Van de penningmeester	11
6. De werkende werf in 2019	13
7. Winterwelvaart in Sappemeer	15
8. Woensdag 12 februari 2020: de prijsuitreiking!	18
9. Onze Topstukken - 4	19
10. Over een soepkannetje en nog wat...	22
11. Op reis met kaperkaptein Klaus Störtebeker	23
12. Een stuurstand in het bezoekerscentrum	24
13. Het verhaal van de spreekbuis...	25
14. Opwindende dagen, in Groningen	27
15. Leven(s)loop van de HARMINA (deel 6)	29
16. De belevenissen van schipper Ype Copinga	32
17. Open Monumentendag - agenda 2020	34
18. Op de werf zo dag en door...	35

De uitgever en de stichting zijn niet verantwoordelijk voor de inhoud van de advertenties. Niets uit de advertenties mag worden gekopieerd en/of verspreid zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

1. Organisatie Stichting Historische Scheepswerf Hoogezand-Sappemeer Historische Scheepswerf Wolthuis

Dagelijks bestuur

Voorzitter : Harry Struik
Secretaris : Johan Kielman
Penningmeester : Flip Klatter
Vice-penningmeester : Bram Blaak
Juridische Zaken : Maarten Rietveldt
Werf : Govert Tukker
Museum : Ubbo van Sijtsema

Alg. beleid, beheer en ontwikkeling mus. coll.
Secretariaat, fondsenwerving
Financieel beleid, exploitatie werf
Fin./don. admin., redactie Werftijding
Behandeling juridische kwesties
Scheepsbouwkundige zaken, werfbaas
Museale zaken, collectie

Activiteitencommissie

Johan Kielman Govert Tukker
Geert Veenstra Alex Kampinga
Wiebo Kooi Ida Mulder

Museale Collectie

Conservator : Ubbo van Sijtsema
Collectievorming : Geert Smalbil
Wiebo Kooi
Harry Struik

Fondsenwerving

Johan Kielman

Fotografie

Alex Kampinga, Geert Veenstra
Wiebo Kooi, Govert Tukker

Werftijding/nieuwsberichten

Redactie: Bram Blaak, Geert Veenstra

Exposities bezoekerscentrum

Johan Kielman, Harry Struik

Website/facebook

Geert Veenstra

Inkoop

Bram Blaak, Flip Klatter

Vrijwilligers als adviseur

Elektro en Installatie : Koos Van der Span
Externe contacten : Johan Mulder
Bouwkundig : Jacob Woldendorp

Bezoekerscentrum

Keuken : Greetje Bodewes
Catering : Alex Kampinga

Gebouwen: onderhoud en veiligheid

Coördinatie : vacant
Uitvoering : Wiebo Kooi

Magazijn

Jannes Cruiming
Wiebo Kooi

Rondleidingen

Coördinatie : Bram Blaak
Rondleiders : Ubbo van Sijtsema, Govert Tukker
Jan Sporrel, Wiebo Kooi

Werkende werf (werving/uitvoering restauratieprojecten, onderhoud en reparatie) schepen, machines, werktuigen)

Coördinatie : Govert Tukker

Metaalbewerking

Govert Tukker Arend Poog
Jannes Cruiming Jos Goos
Martin Veldink Gerrit Klinkhamer
Koos van Duinen

Houtbewerking

Jakob Bosma
Wiebo Kooi
Jos Jansen
Henk Kraster

2. Van de voorzitter

Allereerst wil ik een woord van dank uitspreken aan onze 'oude' en nieuwe donateurs en sponsors, voor de steun en medewerking die wij, vaak gedurende een reeks van jaren, mochten ontvangen. U bent voor onze stichting een trouwe en vaste waarde, een basis waarop wij in behoud, in voortgang en historische-verantwoorde aanpassingen, beleid kunnen maken en voortbouwen aan de Historische Scheepswerf Wolhuis. Bovendien heeft een aantal 'project-sponsors' ons onlangs nog in een representatieve outfit van wintermutsen, zomerpetjes en poloshirts gestoken, alle met werf-logo, zodat wij voor de dag kunnen komen! U leest er verderop meer over.

Tegen deze achtergrond is het mij te meer een genoegen u, terwijl het coronavirus ons allen zo zeer beperkt in onze bewegingen, het nieuwsbericht *Werftijding* te mogen voorleggen. Elk kalenderjaar hebben wij zo'n 'informatie-editie' kunnen uitbrengen en daar hopen wij nog lang mee door te gaan. Ook in die zin kan met recht van continuïteit worden gesproken.

Vrijwilligersprijs!

Wij hebben een jaar achter de rug met gevarieerde in- en externe hoogtepunten, waarover u verderop in deze uitgave meer uitgebreid kunt lezen. Een jaar met een toegenomen aantal bezoekers en rondleidingen, hellingproeven, klink-, smeed- en machinedemonstraties, een externe manifestatie op de *Dag van de Garnaal* in Lauwersoog en de *Open Monumentendag* in eigen huis: altijd een feest van herkenning. Een krachttoer was de '*Tocht om de Noord*', die op één dag 4000 wandelaars over de werf voerde. Ook kunnen we terugzien op zeer geslaagde *WinterWelvaart*-evenementen. Bovendien werd ons in november uit vijftig aanmeldingen de '*Midden-Groningen Vrijwilligersprijs*' toegekend. Op een feestelijke bijeenkomst in theater "Het Kielzog" in Hoogezand mochten wij uit handen van burgemeester Adriaan Hoogendoorn van de gemeente Midden-Groningen een cheque van € 500,00 in ontvangst nemen (zie foto). Het bestuur heeft daarop besloten deze bijdrage ook ten goede van onze vrijwilligers

***Uitreiking vrijwilligersprijs door burgemeester
Adriaan Hoogendoorn (r). Links Ubbo van Sijtsma
en Jakob Bosma, namens de werf!***

aan te wenden in de vorm van een instructief en inspirerend 'dagje uit' naar Vaders' Museale Schuitenhelling in Broek op Langedijk. Dit zou op 3 april jl. plaatsgevonden hebben, ware het niet dat het corona-virus ons allen thuis heeft gehouden. Ook de geplande openingsmanifestatie van 19 april, waarmee wij het zomerseizoen flitsend hadden willen beginnen, viel om die reden in het water.

Perspectief

Vlak voor het ter perse gaan van *Werftijding-2019* kon ik u meedelen dat een *Taskforce* in voorbereiding is: een stuurgroep, met aan tafel: de gemeente, het Groninger Monumentenfonds, Erfgoedpartners, de directeuren van Landgoed Fraeylemaborg, het Veenkoloniaal Museum, het Noordelijk Scheepvaartmuseum en een vertegenwoordiging namens onze stichting. Onderwerp: (toekomstig) beleid en financiering van de 'werkende werf Wolthuis'. Inmiddels is deze stuurgroep 'afgetrapt' door cultuurwethouder Erik Drent van de gemeente Midden-Groningen en hebben de eerste gesprekken plaatsgevonden. Ten aanzien van de financiering wordt – naast baten uit opdrachten, sponsoring en overheidsbijdragen – gedacht aan vrijkomende en beschikbare fondsen en erfgoed-/monumentensubsidies. Een formele museumstatus kan daarbij helpen. Betreffende het te formuleren beleid is een 'kwartiermaker/onderzoeker' aangesteld om, in nauw contact met de stuurgroep, te komen tot *'een realistische visie en plan van aanpak die een sluitende exploitatie mogelijk maakt'*. Daarin staan ook contacten met de scheepsbouw en het overige bedrijfsleven in de regio op het programma alsmede de bekendheid en zichtbaarheid van de werf in routing en marketing, waarbij ook de tegenover liggende haven wordt betrokken.

Komen en gaan en een lintje!

Ondertussen vonden de bestuurlijke en uitvoerende werkzaamheden zoveel mogelijk op de beproefde wijze voortgang. Het bestuur vergaderde het afgelopen jaar als gewoonlijk eens per maand en op de dinsdag en donderdag zetten vrijwilligers hun beste beentje voor. Helaas heeft in november jl. bestuurslid Technische Zaken en *'werker van het eerste uur'* Kor Vos, ons na een 20-jarig 'dienstverband' verlaten. Wij zagen hem node vertrekken en verliezen daarmee een plichtsgetrouw bestuurslid en vrijwilliger. Tot onze voldoening kunnen wij daarom ook melden dat op 24 april jl. – niet in het minst vanwege vele verdiensten voor de Historische Scheepswerf Wolthuis – zijn benoeming is bekend gemaakt tot *Lid in de Orde van Oranje Nassau*. Ook op deze plaats feliciteren wij Kor hiermee van harte. Verder mochten wij Koos van Duinen in de staalconstructie, Geert Smalbil als documentalist en Gerrit Klinkhamer voor smids- en constructiewerk welkom heten. Op deze wijze blijven – naar wij hopen – de werkzaamheden zo goed mogelijk voortgang vinden.

Zo is gedurende de afgelopen maanden de compressor en bijbehorende motor die nog in het teerhok lagen opgeslagen (zie foto) op de vertrouwde fundering naast de druktank teruggeplaatst en wordt het compressorhuisje in ere hersteld. In de timmerloods is een drietal rommelige bergkasten omgebouwd om te worden ingericht tot uitstalkasten met verdeckte (led) verlichting, ten behoeve van oude gereedschappen en -gebruiksvoorwerpen.

Compressorhok met expansievat

Ik wens u genoeglijke momenten bij het lezen van deze *Werftijding*.

Harry Struik

3. Onze nieuwe bedrijfskleding...

Dankzij bijdragen van onderstaande sponsors konden onze vrijwilligers zich in nieuwe representatieve 'jasjes' steken, bestaande uit poloshirts met lange, naar keuze korte mouw, in combinatie met een pet of een wollen muts. Deze 'bedrijfskleding' doet inmiddels dienst, en met succes, bij in- en externe evenementen, presentaties en -demonstraties, ontvangsten, rondleidingen etc. Waarmee een langer gekoesterde wens in vervulling kon gaan.

Op de foto links staat timmerman Jakob Bosma in poloshirt en muts, klaar om spijkers met koppen te slaan. Rechts staat Jan Sporrel in poloshirt en met pet, klaar om aan zijn zoveelste rondleiding te beginnen.

De petten, mutsen en shirts zijn alle voorzien van het logo: "Historische Scheepswerf WOLTHUIS".

Ondernemers: bedankt!

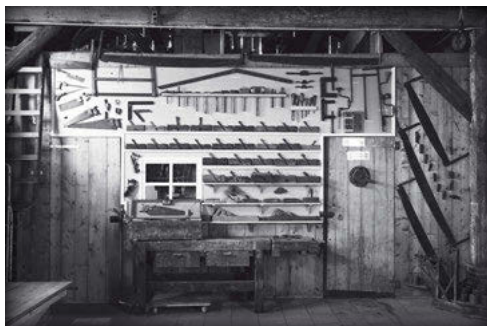
4. Van de secretaris

Terwijl ik dit stukje zit te schrijven raast het coronavirus over de wereld. Niets is meer zeker; hoe komen we hier weer uit? Uiteraard volgen we de voorschriften van hogerhand en is de werf met ingang van 17 maart tot nadere aankondiging gesloten. Bezoekers, rondleidingen en andere afspraken zijn afgezegd of uitgesteld. Als vrijwilligers hebben we een groepsapp geïnstalleerd om onderling berichten uit te wisselen en zo contact met elkaar te houden. Bij het verschijnen van dit nummer 21 van Werftijding weten we waarschijnlijk meer en hebben we hopelijk ons leven weer 'een beetje' op kunnen pakken.

Er is de afgelopen periode weer veel gebeurd op de werf. Het terrein rond de werf en de gebouwen vraagt het nodige onderhoud. Grasmaaien, bomen en heggen snoeien, enz., het moet allemaal gebeuren. Ook is de houten timmerloods buitenom netjes in de verf gezet door enkele vrijwilligers. Onderhouds- en schoonmaakwerk vraagt veel tijd en daar kunnen we nog wel wat hulp bij gebruiken. Belangstellenden kunnen mailen naar post@historischescheepswerf.nl.

Binnen

Ook binnen is er weer het nodige gedaan. In de *timmerloods* is een wand 'behangen' met de vele soorten en maten houtschaven e.a. uit de museale collectie (zie foto) en wordt er gewerkt aan een presentatie van oude handgereedschappen in één van de wandkasten. Aan de korte (noord)zijde in het *bezoekerscentrum* is een nieuw oprolbaar projectiescherm aangebracht.

Hierdoor heeft het publiek beter zicht op de te tonen beelden en kunnen er meer mensen worden geplaatst. Om deze operatie te doen slagen, moesten er nogal wat zaken worden aangepast. De beamer is verplaatst en een kwart slag gedraaid. Als positief gevolg hiervan is de wirwar van draden van de beamerbediening ontward en op professionele wijze opnieuw gemonteerd. De meest spectaculaire vernieuwing aldaar is echter de inrichting van een compleet stuurhuis van een kustvaarder uit de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw. Dankzij bruiklenen en giften van de Historische Vereniging Hoogezand-Sappemeer e.o., het Noordelijk Scheepvaart Museum, het Maritimes Museum Westerende, e.a. staat er een complete brug van een coaster, met stuurwiel, telegraaf, marifoon, richtingzoeker, radar, enz. Buiten is een radarmast geplaatst, waarop als dummy de ronddraaiende radarreflector staat. Zie voor meer bijzonderheden hoofdstuk 12 en 13.

Bezoekers

De werf heeft weer meer bezoekers getrokken dan in de vorige periode. Steeds meer scholen en individuele bezoekers weten de weg te vinden naar onze unieke museumwerf. Enkele hoogtepunten waren de *Tocht om de Noord* op 28 september 2019 – waarbij enkele duizenden wandelaars door de werfgebouwen liepen. En op 14 december vierden we *WinterWelvaart* waarbij in het *bezoekerscentrum* verspreid over de dag diverse artiesten optraden. Dit tot groot enthousiasme van de vele toehoorders.

Na de officiële opening door burgemeester Adriaan Hoogendoorn van de gemeente Midden-Groningen, hebben de diverse standhouders in hellingschuur en timmerloods de honderden bezoekers van de benodigde informatie kunnen voorzien. Ook het 'bootjes-project', waarbij kinderen hun eigen echt werkend stoombootje thuis konden afbouwen, was een groot succes. Onze horeca mocht zich eveneens verheugen in de belangstelling van *koffie- en theedrinkers, gehaktballen- en kapucijners-met-spekjes-eters*. Een uitgebreid ooggetuige-verslag leest u verderop in hoofdstuk 7 en 8. Om de bezoekersstroom in goede financiële banen te leiden is er voor het eerst en met succes overgegaan op een muntenbetaalsysteem. Gebruikmakend van de publieke toeloop presenteerde *Grommo* een groep samenwerkende maritieme musea in de provincie Groningen, zijn z.g. *Tasman-Vaarkaart*. Dit is een vaarkaart, gekoppeld aan een website met allerlei informatie over de deelnemende musea, waaronder de Historische Scheepswerf Wolthuis.

Het verleden herleeft!

In de komende tijd worden er nog meerdere activiteiten ontplooid om de werf een stevige toekomst te geven. De *Taskforce* is opgericht, waarover u in het bericht van de voorzitter hebt gelezen. Daarnaast zijn in klein comité *plannen gepresenteerd* om de omgeving van de werf en de haven om te bouwen tot een maritiem stukje Sappemeer, waarmee het oude veenkoloniale karakter wordt versterkt. Dit als eerbetoon aan het roemrijke maritieme verleden met de vele scheepswerven, de mast- en blokmakerijen, de scheepstuigers en de zeilmakers. De plannen omvatten onder meer een brug in de Noorderstraat, waardoor het Borgercompagniesterdiep weer in open verbinding komt te staan met het Winschoterdiep. In ons bezoekerscentrum ligt een lijst, waarop ondersteuners van dit project hun handtekening kunnen zetten.

De restauratieopdracht voor de motorboot *Friso* (zie foto) is inmiddels aan de werf verstrekt, door de Stichting Browo. Deze laatste is druk doende de benodigde fondsen te verzamelen. Dit vraagt echter veel tijd, waardoor de start van de werkzaamheden nog op zich laat wachten. Zodra het geld binnen is, kan de werf dus de status als "werkende" werf gaan waarmaken.

Dank en oproep!

Rest mij nog alle vrijwilligers te bedanken voor hun vele werk alsmede *sponsors en donateurs* voor hun financiële, tevens morele bijdragen! Aan de laatsten heb ik nog het verzoek hun e-mail adres bekend te maken, voor zover ze dat nog niet hebben gedaan. Via dat medium kunnen we eenvoudig en zonder kosten contact houden en op gezette tijden nieuwsbrieven verzenden.

Johan Kielman

5. Van de penningmeester

Als penningmeester van de Stichting Historische Scheepswerf Hoogezand-Sappemeer mag ik met een gevoel van tevredenheid terugzien op het afgelopen seizoen. Aller inzet en de activiteiten waarvan u in deze Werftijding kennis neemt, hebben hun (financiële) vruchten afgeworpen. De onmisbare aanvulling op de inkomstenkant die de werf, naast de stabiele bijdragen van donateurs en sponsors, in de benen houdt!

Maar wij houden de vinger aan de pols – en soms ons hart vast – voor wat het seizoen 2020-'21 zal brengen. De coronacrisis raakt ons allen. Bezoekers, demonstraties en rondleidingen, scholen en andere groepen hebben wij moeten afzeggen. Opdrachten moeten we opschorten of gaan onze neus voorbij. De officiële seizoenopening, gepland op 19 april, is uitgesteld: tot wanneer? De hele zomer dicht? Naar het zich laat aanzien en gerekend naar de omvang van onze (vrijwilligers)organisatie, staat ons een niet onbelangrijke inkomstenderving te wachten. Daarbij lopen de vaste lasten van o.m. energie en onderhoud gewoon door.

Hopen dat het meevalt. Of hopen op een helpende hand...!

Culturele ANBI

Nog even wat anders, ook niet onbelangrijk in verband met het bovenstaande. De Historische Scheepswerf Wolthuis heeft de status van culturele ANBI, een Algemeen Nut Beogende Instelling. Wat houdt dit in?

Als een ANBI een culturele instelling is, kan deze de status van 'culturele ANBI' krijgen. Om als zodanig aangemerkt te worden, moet de instelling voor minstens 90% actief zijn op cultureel gebied. Donateurs van culturele ANBI's hebben een extra belastingvoordeel, omdat voor hen een extra giftenaftrek geldt.

Wat is het belastingvoordeel voor donateurs van een culturele ANBI? Voor hen geldt een extra giftenaftrek. Particulieren mogen in de aangifte inkomensbelasting

1,25 keer het bedrag van de gift aftrekken! Ondernemingen, onze sponsors, die onder de vennootschapsbelasting vallen, mogen 1,5 keer het bedrag van de gift aftrekken in de aangifte vennootschapsbelasting.

Flip Klatter

6. De werkende werf in 2019

Door Govert Tukker, projectleider werkende werf.

Een nieuw jaar. Wat gaat het ons brengen? Zo dwaalden onze gedachten af bij de jaarwisseling 2018-2019. Met een goed gevuld glas in de hand en een tikkie last van maagzuur van de oliebollen, kijken we vooruit want er moet wel weer wat gebeuren. Met de succesvolle “WinterWelvaart” in december ‘18 nog vers in het geheugen staan we voor een nieuwe uitdaging. Wat gaan we in 2019 doen?

Ponton Borg Welgelegen op de dwarshelling.

Op 30 oktober van 2018 hadden we de opdracht gekregen van “Het Groninger Landschap” om de bodem van hun ponton die bij de borg “Welgelegen” in Sappemeer ligt, te vervangen. In het voorjaar van 2019 kwam deze klus gereed: de eerste reparatie van een vaartuig dat geheel op onze gerestaureerde dwarshelling plaatsvond!

Schoorsteen

Een volgende en eervolle klus kwam van “Vereniging de Binnenvaart” uit Dordrecht. Op hun museumschip “Marot” moest weer een originele schoorsteen komen. Onze mensen van de scheepsbouwafdeling, de werkvoorbereiding en de ‘tekenkamer’ gingen direct aan de slag en er is een degelijke offerte uitgebracht. Deze werd vrijwel direct aangenomen en we konden aan de slag. De chef tekenkamer maakte persoonlijk een ontwerptekening en na goedkeuring door de opdrachtgever zijn door hem ook de uitslagen gemaakt. De benodigde plaat en profiel werd aangekocht en bij een bevriende relatie in Roden konden de uitgesneden platen worden gewalst. Dank en hulde aan dit bedrijf dat zo bereidwillig was dit voor ons te doen. De werkzaamheden werden op de voet gevolgd door de regionale- en landelijke media. Uitgebreide verslagen stonden in het magazine van “Vereniging de Binnenvaart”, zowel gedurende het productieproces als van de aflevering in Dordrecht en dat bracht bij ons een voldaan gevoel teweeg!

De schoorsteen voor de Marot wordt in Dordrecht aan boord gehesen.

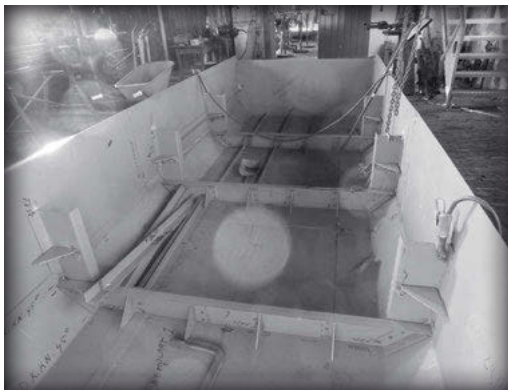
Tussentijds werd er door de mensen van de werf onder andere een meer-armige standaard gesmeed voor een theeschenkerij in Salland. Aan deze standaard wordt nu fraai Pools aardewerk getoond en ter verkoop aangeboden.

Werfbakje

Ook is het afgelopen jaar begonnen met de restauratie van ons werfbakje. Dit rechthoekig vaartuigje, dat elke reparatiewerf hoort te hebben, was al enige jaren geleden in zinkende toestand op het droge getakeld en onder de giek gelegd. De bodem was in de loop der tijden vier keer gedubbeld en wij onderzochten of dit nog een vijfde keer kon... Uiteindelijk werd besloten een nieuwe te maken en deze geheel te klinken en zo in originele staat terug te brengen, mede om op deze wijze expertise op te doen voor de komende restauratie van de "Friso". Bij het ter perse gaan van deze uitgave van "Werftijding" liggen de werkzaamheden aan het werfbakje nog noodgedwongen stil.

Het oude werfbakje.

Het nieuwe werfbakje in aanbouw.

Tussentijds hebben wij nog meerdere opdrachten mogen uitvoeren, zoals het repareren van een serie aanhangwagens, de fabricage van een tweetal houten luiken voor een binnenschip en het vervaardigen van een tafelframe – naast het reguliere onderhoud aan onze museale machines en andere werktuigen. Voor we het in de gaten hadden liep het jaar al weer ten einde en kwam "WinterWelvaart 2019" al uitnodigend dichtbij (lees hiervoor het volgende hoofdstuk). Voor dit evenement moesten nog de nodige vuurkorven gemaakt worden want anders kwamen we nooit van de berg stookhout af dat in de loop van het jaar door de vrijwilligers verzameld was...

Terugkijkend was 2019 een goed jaar, diverse positieve ontwikkelingen en verbeteringen volgden elkaar op. De relatie met de gemeente Midden-Groningen verbeterde aanmerkelijk en ook onze "huisbaas" liet zich positief uit over de toekomst. Tijd dus om aan te pakken, kin omhoog en borst vooruit. Rest me alleen nog om alle vrijwilligers te danken voor hun tomeloze inzet. Zonder hen kon dit alles het afgelopen jaar niet bereikt worden.

7. Winterwelvaart in Sappemeer

Een verslag. Door Govert Tukker.

Het was zover! Groen licht van de organisatie van WinterWelvaart 2019. Omdat we het in het voorgaande jaar goed hadden georganiseerd, wilde men weer graag met ons in zee. Zaterdag 14 december is de dag! Werk aan de winkel. In september werden de puntjes op de i gezet, zaken als programma, subsidie, medewerking gemeente, vergunningen, enz. enz. werden geregeld en we konden los.

Binnen de kortste keren hadden we 'de tent' vol en konden we beginnen aan het maken van een indeling en een programma van activiteiten, het regelen van amusement en horeca en last but not least: de inzet en taakverdeling van onze vrijwilligers. Er kwam een draaiboek, uitnodigingen gingen de deur uit, er werd opgeruimd en alles in gereedheid gebracht, braderiekramen gehuurd, verwarming geregeld, voldoende verlichting en kabels, de slager en Jumbo blij gemaakt, schepen geregeld, stroom op de haven, aldaar in de weg liggende 'wrakken' verplaatst zodat er ruimte kwam voor de historische vloot. En om de te verwachten stroom bezoekers voor uitglijdende te behoeden, was het 'hoogholtje' over het Borgercompagniesterdiep nog even schoon en stroef gemaakt.

De burgemeester komt...!

Twee dagen vóór de wedstrijddag kwamen de gehuurde spullen binnen en kon er worden opgebouwd. Al snel kwamen we er achter dat 21 kramen één te veel was, maar gelukkig kwam er op 't allerlaatste moment een afzegging van een standhouder... Toen paste het met 20 kramen precies. Het bezoekerscentrum werd op orde gebracht voor de opening, want de op 1 januari 2018 in functie

getreden burgervader Adriaan Hoogendoorn van de gemeente Midden-Groningen was gevraagd en bereid gevonden om de opening te verrichten. Het bleek een uitgelezen gelegenheid voor zijn kennismakingsbezoek aan de werf! Het daartoe ingevlogen spreekgestoelte zou later op de dag ook nog dienst doen bij de ingepaste presentatie van de recreatieve 'Grommo-Vaarkaart' Groningen (zie bij hoofdstuk 4).

De mensen van de Historische Scheepswerf Wolthuis, vertegenwoordigd bij de smidse, de spantenvloer, bij de dwarshelling en in de catering stonden op hun post en op de eigen stand konden kinderen stoombootjes maken die door onze timmerlieden al waren voorbereid.

De taken waren verdeeld en de "dag des oordeels" brak aan. Jos, onze parkeerbegeleider kon al direct aan de slag: strikt en consequent. Geen onderscheid des persoons, ook niet toen de burgemeester arriveerde en zijn auto even bij de toegang dacht te parkeren. Hem werd vriendelijk en dringend verzocht om verderop een gaatje te zoeken. Dat gaatje was er: honderd meter verder, op het terrein van Machinefabriek Dekens. "Maar ik wist ook niet dat het de burgemeester was", verontschuldigde Jos zich later...

Opening Winterwelvaart.

“Werf moet blijven...!”

Eén der bestuursleden nam de eerwaarde vervolgens mee over het klinkerpad, naar het bezoekerscentrum waar standhouders en de eerste bezoekers zich al hadden verzameld. Na voorafgaande warme welkomstwoorden van onze voorzitter, aangevuld met de mededeling van de burgervader dat *‘een dergelijke historische scheepswerf uit het Veenkoloniale tijdperk beslist moet blijven’*, opende hij het evenement met een ferme ruk aan de even tevoren door Maritimes Museum Westerenden (D) geschonken scheepsbel. Hierna werd de burgemeester rondgeleid en het viel op dat hij zeer geïnteresseerd was in de aanwezige standhouders en hun presentaties. Gezien het aantal foto's dat hij voor zichzelf maakte, moet hij de hele daarop volgende zondag wel zo'n beetje bezig zijn geweest om ze te bekijken... Na nog een rondje rond de haven en de schepen, zat zijn taak erop en konden we los.

Bezoekers...

Inmiddels was de stroom bezoekers op gang gekomen en via de draaiende Brons- en Kromhoutmotoren op het voorterrein, kwam men de hellingschuur in. Na een bezoek aan de stands, de horeca, de muziek en de palingroker, konden de liefhebbers ook nog met de bus langs de Hoogezandster scheepswerven onder leiding van een gids. De in de haven liggende schepen konden bezichtigd worden en op een tweetal schepen werden de 'griezelstory's' van kapitein Störtebeker nog es verteld. Kinderen maakten hun stoombootjes, onze smeden demonstreerden dat ijzer gesmeed moet worden als het heet is, de keuken draaide op volle toeren, paling was niet aan te slepen, zangers zongen in alle talen, onze stokers draafden van de ene vuurkorf naar de andere en er werd menige blik geworpen op de dame in het snelle schaatspak...

Stampot na...

Na afloop werd er door vrijwilligers, schippers en standhouders genoten van een gevarieerd stampotbuffet. Een zeer geslaagde dag kwam ten einde en zou nooit mogelijk zijn geweest zonder de inzet van de hele club. HULDE !! De volgende dag waren er al weer vroeg een aantal mensen paraat om de boel aan kant te werken en op maandagmorgen werden alle spullen die gehuurd waren, weer opgehaald. Terugkijkend kunnen we tevreden zijn over het gepresteerde. Tevreden achterover hangen dan maar? Nee, natuurlijk gingen er ook héle kleine dingetjes fout, maar daar gaan we van leren. Als we volgend jaar weer uitgenodigd worden om mee te doen, zijn we van de partij. Reken maar!

De Bronsmotoren.

Stoombootje maken.

Ubbo van Sijtsema heeft het druk met de jeugd.

8. Woensdag 12 februari 2020: de prijsuitreiking!

Door Gvoert Tukker.

Het was zover! Het was de dag der dagen! Vandaag toog ik op pad om de gelukkige winnaars van onze "Winterwelvaartse scheepsbouwopdrachten" te gaan belonen voor hun prestaties. Louter blijde koppies vond ik op mijn pad. Er waren er bij die van spanning niet geslapen hadden want mijn komst was aangekondigd. Je kunt immers niet thuis zijn als je niet op de hoogte bent wanneer ik zou komen?

Na 's morgens al vroeg de cadeaubonnen in Zuidlaren te hebben opgehaald ging ik op pad: naar de Pekela's, Winschoten en Hoogezand. Want onze deelnemers kwamen van overal.

De opdracht...

Ze hadden tijdens WinterWelvaart onder toeziende ogen van Ubbo van Sijtsma een stoomboot vervaardigd die echt kon varen en die thuis moest worden afgebouwd. Na afbouw konden de vaartuigen weer op de werf worden ingeleverd, alwaar een deskundige jury zich over de resultaten boog.

Zoals gezegd zaten ze allemaal te wachten, de jonge scheepsbouwers, alsof Sinterklaas in aantocht was. Thijs, Jannah, Myrthe en Daan werden verrast met een heuse, door Ubbo gemaakte, oorkonde en een speelgoedcadeaubon. De winkel waar de bonnen werden gekocht, had er voor ieder nog een spaarpot bij gedaan. Op bijgaande foto's zien we de gelukkige winnaars met hun oorkonde en de door hen gefabriceerde stoomboot.

Jong geleerd...!

Met de belofte in de zak dat ze allemaal nog es terugkomen naar de werf, nam ik afscheid en met vochtige ogen ving ik de terugweg aan. Ik begrijp nu heel goed hoe moeilijk de oude grijze bisschop het vind om op 6 december ons land weer te verlaten. Welk een kindervreugde mocht ik vandaag aanschouwen. Het gebeuren geeft aan dat we met de actie om kinderen zelf een stoombootje te laten bouwen, in de roos hebben geschoten en wellicht is dit het begin van een mooie traditie. Deze winnaars komen in ieder geval terug.

Rest mij nog mede te delen dat ik van de opa van één der prijswinnaars een viertal ingelijste etsen ontving die alle betrekking hebben op de fabricage van scheepstouw. Ik heb ze overhandigd aan onze conservator en wellicht vinden ze een plaatsje in onze nog te bouwen vitrine in het bezoekerscentrum. Met dank aan de gever!

9. Onze Topstukken - 4

In het vorige nummer van de “Werftijding” is in de serie over onze “topstukken” de mechanische platenpers aan de orde geweest. Wij kregen naar aanleiding daarvan de vraag hoe het vervormen van staalplaten in zijn werk ging voordat hiervoor machines waren uitgevonden. Dat brengt ons naar een volgend topstuk van de collectie.

De Vlakplaat

1. Instellingsnaam	Historische Scheepswerf Wolthuis
2. Inventarisnummer	M1714
3. Object trefwoord (objectnaam)	Vlakplaat
4. Titel en korte beschrijving	Zie hieronder
5. Verwervingstrefwoord (methode)	Authentieke inventaris scheepswerf Wolthuis
6. Verworven van	Scheepswerf Wolthuis
7. Verwervingsdatum	01-01-2000
8. Standplaats	Scheepsbouwloods

Onze vlakplaat is een staalplaat van 2 meter lengte, 1 meter breedte en 100 mm dikte en is al op de werf aanwezig vanaf ongeveer 1900 als men van het bouwen van houten schepen overgaat naar stalen schepen.

In eerste instantie wordt de vlakplaat gebruikt om een door het knippen of ponsen vervormde staalplaat weer te strekken (vlak te maken). Daartoe wordt de bewuste staalplaat op de vlakplaat gelegd en door middel van gerichte hamerslagen gestrekt, vandaar de naam: vlakplaat.

Door de scheepsvorm moeten verscheidene huidplaten (vooral in het voor- en achterschip) worden gerekte.

In het midden van de plaat (middenrek of tonrondte) of aan de zijkanten (kantrek). De staalplaat wordt dan op de vlakplaat gelegd en drie of vier vakmensen stellen zich op, rondom de

plaat. Met behulp van een zware hamer met lange steel slaan ze beurtelings op een vooraf aangewezen deel van de te (ver-)vormen plaat. Door de hamerslagen wordt het materiaal van de plaat niet alleen licht ingedrukt, maar ook plaatselijk uit elkaar gedrukt: dit wordt

“rek” genoemd. De plaat zal bol of hol gaan staan. Dit vergt veel vakmanschap: eenmaal ingebrachte rek kan achteraf niet meer worden verwijderd!

***De vlakplaat in de scheepsbouwloods
van de Historische Scheepswerf Wolthuis in
Sappemeer***

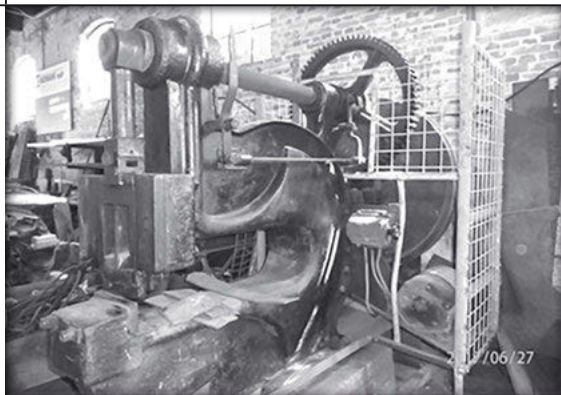
De Platenschaar

1. Instellingsnaam	Historische Scheepswerf Wolthuis
2. Inventarisnummer	M1717
3. Object trefwoord (objectnaam)	Mechanische Platenschaar
4. Titel en korte beschrijving	Zie hieronder
5. Verwervingsstrefwoord (methode)	Authentieke inventaris scheepswerf Wolthuis
6. Verworven van	Scheepswerf Wolthuis
7. Verwervingsdatum	01-01-2000
8. Standplaats	Scheepsbouwloods

Onze platenschaar is te vinden in de scheepsbouwloods. Ze is oorspronkelijk gebouwd voor handbediening d.m.v. een slinger (zoals bij onze slingerpons) maar later voorzien van een elektromotor. Aan de achterzijde van de as, die boven de machine loopt, zat vroeger de slinger. Op deze plaats vinden we nu een via V-riemen aangedreven tandwieloverbrenging waarvan het grote tandwiel vrij loopt op de horizontale as. Aan dit tandwiel is een helft van een klauwkoppeling bevestigd. Als aan de hefboom rechts boven aan de machine wordt getrokken wordt het andere deel van de klauwkoppeling ingeschakeld: een schuifspie zorgt ervoor dat de as mee gaat draaien. Aan de voorzijde van de as is een excentriek gemonteerd, waarmee via een soort drijfstang een blok op en neer wordt bewogen. Alle op onze werf aanwezige bewerkingsmachines hebben een dergelijk mechaniek. Dit blok is voorzien van een hardstalen mes dat langs het vaste mes op het daaronder liggende bed schuift en zodoende knipt! Het mes is vrij kort, zodat het knippen langs vloeiende lijnen geen probleem vormt.

Bij deze bewerking zijn, afhankelijk van de grootte van het materiaal, meerdere personen en hulpmiddelen nodig als takels en klemmen.

Fabrikant van deze machine is dezelfde als van onze mechanische pons: de machinefabriek J.H. van Cappellen uit Bolnes, in 1885 opgericht als "Fabriek voor stoom en andere werktuigen" met een gieterij en een machinefabriek, die uitgroeit tot één van de grootste concurrenten de Brons motorenfabriek in Appingedam. De meeste van deze Smit-Bolnes scheepsdiesels werden gebouwd in Zierikzee, waar in de historische werf aan de Museumhaven veel over deze motoren te zien is.

De mechanische platenschaar in de scheepsbouwloods van de Historische Scheepswerf Wolthuis in Sappemeer.

De Handgedreven Kolomboormachine

1. Instellingsnaam	Historische Scheepswerf Wolthuis
2. Inventarisnummer	M1719
3. Object trefwoord (objectnaam)	Kolomboor
4. Titel en korte beschrijving	Zie hieronder
5. Verwervingstrefwoord (methode)	Authentieke inventaris scheepswerf Wolthuis
6. Verworven van	Scheepswerf Wolthuis
7. Verwervingsdatum	01-01-2000
8. Standplaats	Scheepsbouwloods

Het leek me aardig om in plaats van een foto van de handgedreven kolomboormachine op locatie, dus bij ons in de scheepsbouwloods, hier een afbeelding te plaatsen van een identieke machine uit een vakblad uit het begin van de vorige eeuw.

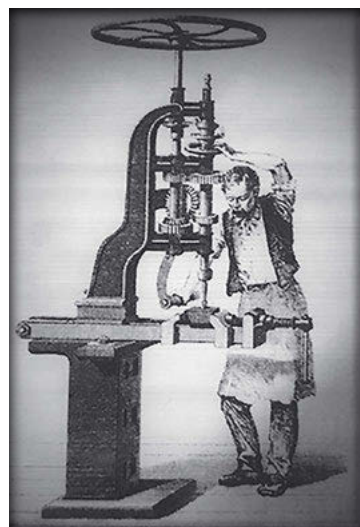
De boormachine waarover we het hebben staat bij de tussendeur naar de houtwerkplaats, vlak naast de trap naar de expositiezolder.

De fabrikant is helaas onbekend, maar we weten wel dat zij rond het jaar 1900 is geproduceerd in Engeland. En zoals het Engelsen betaamt is de draairichting van de boor linksom. Daarbij horen dus ook linkse boren, waarvan wij een enkele bij de machine hebben liggen.

De aandrijving geschiedt door aan een grote slinger te draaien; een set tandwielen, waarmee twee verschillende overbrengingsverhoudingen kunnen worden ingesteld, drijft de boorspil aan. Met het handwiel bovenop de machine kan de aanzet worden gegeven. Het aardige aan deze machine is, dat de aanzet ook automatisch kan worden verkregen door een pal-palwiel mechanisme (daarom kan de boor ook alleen linksom draaien!).

Met deze machine worden gaten geboord met een diepte van maximaal 150 mm. De maximale boordiameter is 40 mm. Maar dat is afhankelijk van het materiaal waarin moet worden geboord en natuurlijk ook van de kracht aan de slinger, met andere woorden: de omvang van de spierbundels in de arm van de bediener.

Een ander detail zijn de twee gleuven in de kolom, waardoor de bankschroef niet alleen horizontaal maar ook vertikaal kan worden versteld.

**Handbediende
kolomboormachine.**

Tot zover weer deze aflevering in de serie “topstukken”. Ik ben van plan om de volgende keer enkele van onze hout bewerkingsmachines aan u voor te stellen.

Ubbo van Sijtsma

10. Over een soepkannetje en nog wat...

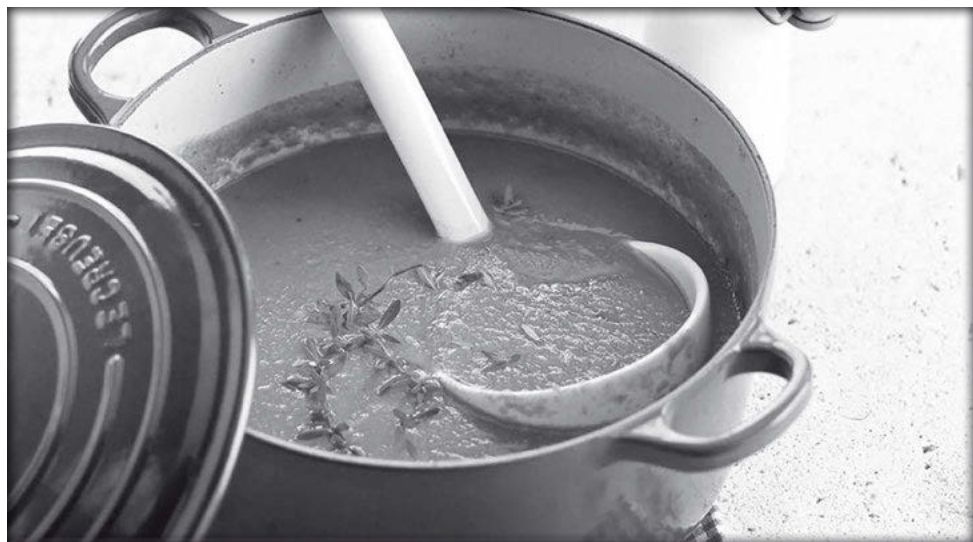
Opgetekend door Cor Mulder, Westerbroek.

Op iedere werf had je ze. De grappenmakers en zij die het moesten ontgelden. Of mensen die op een bepaalde manier opvielen.

Zo werkte bij de scheepswerf E.J. Smit in Westerbroek een zekere Mans. Hij was werkzaam als smid en goed in zijn werk. Mans had altijd een kannetje soep bij zich en dat zette hij dan in een bak met heet water, de *'warmtebak'*, want die hadden wij vroeger. Tijdens de middagpauze kon Mans dan zijn soep opeten. Hij liet echter altijd een beetje in het kannetje zitten en als de meesten hun brood hadden genuttigd, ging Mans de tafels langs en keek of er nog wat broodresten waren. Dan vroeg hij: *"lust' nait meer jong?"* en nam het mee, deed het in zijn soepkannetje, ging het prakken en at het dan heerlijk op. Ik heb Mans maar één keer meegemaakt en kende hem dus niet zó goed, maar hoorde wel de verhalen.

Zo ook het volgende. Bij de kantinebeheerder kon je in de winter tijdens de middagpauze gehaktballen en warme worst kopen. Zo was er iemand die een gehaktbal kocht en er mee naar zijn tafeltje liep. Maar voordat hij er was, rolde de warme hap van zijn bord en belandde op de grond die bepaald niet schoon was. Dan pakte hij hem op en deed hem in de prullenbak. Maar Mans vond dat jammer en haalde hem er weer uit: *"most nait votgooi'n jong, dat's ja zunde"*, poetste hem even af en at hem rustig op!

Mans stond bekend als een 'alleseter' en om dat uit te proberen nam Mans Kleine een dubbele boterham, verwijderde het vlees en legde er wat zaagsel tussen: *"lust' nog wel 'n broodje geraspte keeze, Mans?"* Mans pakte het broodje aan en at hem helemaal op onder het uitspreken van de woorden: *"lekker man, mor wel 'n beetje dröge"*, nam nog een slok melk en liep de werkplaats weer in...

11. Aan de raaize mit kaperkaptein Klaus Störtebeker

Door Jan Sporrel. Een Groninger legende die hij op zijn rondleidingen door de Historische Scheepswerf Wolthuis vertelt. (Klaus Störtebeker was de schrik van de Noord- en Oostzee en dankte zijn naam aan het feit dat hij een beker bier in één teug kon leegdrinken...).

Mit Störtebeker 't zeegat uut, dat is ain oaventuur,
mit piroaten en matrozen – en mit Klaus achter zien stuur.

“Licht het anker, hijs de zeilen”, brult de Oale' uut volle borst,
zachies heur je din Pait Griepstroa: *“dou mie mor ain stukkje worst!”*.

Komt er störm of aander rötweer, kroept het manvolk gaauw in 't roem.
En staa't Berend luud te zingen, mit zien holt'n poot in 't schoem.

Mor de kok dat is ain meester, 't wotter brand hom uut de kroan...,
trekkebekkend als 'n gorilla, flooit hai geern op zien banoan!

Aale oavonds krieg'n ze borrel, en gain-aine graimt d'erbie,
't Wordt heur helder tussen d'oren – en ze proosten op Marie.

Legt het schip aan in ain hoaven – en het spultje gaat op stap;
wordt de boksem even streek'n, aans din hang'n de piepen slap.

Is het schip weer terog in Zoltkamp, stoan de vraauwlu op de ree.
“Aale hens aan dek”, brult Klaus din – *“moi, tot kiek, ik zeg: tabee!”*

Op z'n Nederlands

Met Störtebeker 't zeegat uit, dat is een avontuur,
met piraten als bemanning – en met Klaus achter het stuur.

“Licht het anker, hijs de zeilen”, roept de Ouwe' uit volle borst,
zachtjes hoor je dan Piet Grijpstra: *“geef mij maar een stukje worst!”*.

Komt er storm of ander rotweer, kruipt het manvolk snel in 't ruim.
En staat Berend luid te zingen, met zijn houten poot in 't schuim.

Maar de kok dat is een meester, 't water brand hem uit de kraan...,
trekkebekkend als 'n gorilla, en hij fluit op zijn banaan!

Elke avond is er 'n borrel, ieder zingt zijn melodie,
't wordt hun helder tussen d'oren – en ze proosten op Marie.

Legt het schip aan in een haven – en het spultje gaat op stap;
wordt de broek eerst glad gestreken, want de pijpen hangen slap.

Is het schip weer terug in Zoutkamp, staan de vrouwen op de ree.
“Alle hens aan dek”, brult Klaus dan – *“moi, tot kijk, ik zeg: tabee!”*

12. Een stuurstand in het bezoekerscentrum

Door Govert Tukker

Midden 2019 ontstond het idee om in de wat verloren hoek in het bezoekerscentrum een stuurstand (voorste gedeelte van een stuurhut) na te bouwen uit de periode 1940 – 1950. Dit moest een stuurstand worden van een Groninger Coaster uit die periode.

Er waren al de nodige attributen aanwezig maar deze stonden verspreid over het gebouw en van enige logica was nauwelijks sprake. Nadat het besluit, om over te gaan tot realisatie, genomen was, kon er worden overgegaan tot het maken van een voorlopig

plan. Erik Tukker, tekenaar bij Damen Shipyards in Gorinchem, werd gevraagd een opzet te maken. Er moest in ieder geval gedacht worden aan een kaartentafel met vlaggenkast, een kompas voor de navigatieofficier, een kompas voor de stuurman, een stuurstand met stuurrad en een telegraaf. Er werden “visjes” uitgegooid om nog meer authentieke attributen te verkrijgen en langzamerhand ontstond een mooie collectie. Er kwamen oude marifoons, er kwam een radiorichtingzoeker, een schrijvende dieptemeter werd gevonden en een radarinstallatie uit 1953 werd door onze mensen opgehaald. Er kwamen schenkingen van bedrijven en particulieren, musea en verenigingen. Zo werden wij op een zaterdagmiddag door een bezoeker verblijdt met een originele messing spreekbuis die nog uit de sleepboot van zijn vader kwam, lees hierover in het volgende hoofdstuk. Uit het museum van Joop van de Marel in Westerenden (D) kwamen oude zeekaarten en een sextant. Van een maritiem bedrijf uit Sneek een marifoon, van Jaap Boersema uit Vreeswijk een megafoon en van het Noordelijk Scheepvaartmuseum de reeds genoemde radarinstallatie en koperen meters en klokken. Onze timmerlieden gingen aan de slag en het werd met de dag mooier en mooier. De ruimte was beperkt en er moest rekening gehouden worden met het feit dat de doorgang naar de nooduitgang vrij moest blijven. Dat is gelukt. Het ziet er prachtig uit en in de loop van dit jaar zal alles worden afgewerkt en gemonteerd.

Dank aan allen die hun medewerking hebben gegeven aan dit project.

13. Het verhaal van de spreekbuis...

(De Maritieme Encyclopedie vermeldt over de spreekbuis: *“eenvoudige ‘telefoon’-verbinding tussen twee vaste punten d.m.v. een metalen buis”*. De buis eindigt aan beide zijden in een komvormig mondstuk en werd vroeger gebruikt om vanaf de brug te communiceren met de hut van de kapitein of met

de machinekamer vice versa. Door eerst in een fluitje te blazen kon de aandacht worden getrokken).

Op zaterdag 3 augustus 2019 komt schipper Frans Heijlaerts met huisgenoten en kleinzoon Jelte uit Woudrichem de werf opgelopen. Hij is juist met zijn steilsteven “TALISMAN” – in 1929 gebouwd op de werf van Otto Smith v/h A. Stavast in Stadskanaal – afgemeerd in de haven van Sappemeer. We zijn dus voor even overburen...

Het schip bleek ook nog een goede bekende van de aldaar liggende leeftijdgenoot, de “Nomadisch” van Berend Veldman, zodat van een plezierig weerzien van twee oude ‘makkers’ kon worden gesproken...! Door dienstdoende vrijwilliger en vroegere streekgenoot Govert Tukker: *“dat’s weer van bij ons, waar?”* verwelkomt en van koffie voorzien, maakte de familie vervolgens een rondreis over de werf en bewonderde daarbij ook de in aanbouw zijnde stuurstand in het bezoekerscentrum. De heer Heijlaerts vertelde dat hij in zijn schip nog een originele *koperen spreekbuis* had liggen, die hij mede namens zijn kleinzoon Jelte graag zou willen schenken ten behoeve van onze stuurstand. Een zeer welkome aanvulling die met een passend woord van dank is aanvaard. De *spreekbuis* – zo deelde Frans Heijlaerts ons mee – is oorspronkelijk afkomstig uit de stuurhut van de stoomsleepboot “GRAAFF” die hij vroeger in bezit had. Dit schip is in 1925 gebouwd bij scheepswerf De Hoop in Hardinxveld in de afmetingen 17,50 x 4,50 meter en een diepgang van 1,80 meter. Ze was voorzien van een triple expansie machine van 18 IPK.

DEUX AMIS II

Nadat de boot in 1934 onder de naam “DEUX AMIS II” is verkocht aan B. Muller in Papendrecht, is hij in 1956 overgegaan naar de Firma Heijlaerts (aan de vader en opa van huidige eigenaar Frans), omgebouwd tot motorsleepboot met een 172 PK Caterpillar en omgedoopt tot “FRANS”. Bij de ombouw tot motorleepboot

is de *spreekbuis* uit de stuurhut gehaald en opgeborgen. Hij heeft dus verscheidene verhuizingen meegemaakt en is inmiddels ruim 60 jaar door de familie bewaard. “Tot nu toe”, aldus Frans Heijlaerts, “want hij heeft nu een mooie bestemming in de stuurstand op de Historische Scheepswerf Wolthuis in Sappemeer”. De sleepboot is nog steeds in de vaart als “Cura Nostra”, thuishaven Geertruidenberg.

Bram Blaak / Govert Tukker, met dank aan Frans Heijlaerts

Cura Nostra

14. Opwindende dagen, in Groningen

Een verslag. Door Govert Tukker.

Eén week na onze eigen editie (zie hoofdstuk 7) waren wij uitgenodigd om met klinkdemonstraties de driedaagse WinterWelvaart in stad-Groningen op te luisteren. Op het binnenplein van het Noordelijk ScheepvaartMuseum zouden wij daartoe een grote tent delen met het Visserijmuseum Zoutkamp en het Groninger Maritieme Musea Overleg (GROMMO). Maar niets was minder waar...

De aanloop...

De grote tent bleek, toen we op die regenachtige vrijdag in de loop van de middag met onze spullen arriveerden, een uitklapmodel wat bij een gemiddelde buurt-barbecue de lachers op de hand zou krijgen. Al enige ogenblikken na het openklappen lag het gedrocht ondersteboven op de ernaast geparkeerde, zo fraaie tjalk “Alida”. Gelukkig konden we de boel zekeren aan wat drijfhout en een stalen bank, want de windvlagen waren niet van de lucht. Grommo zag, vanwege het slechte weer, af van een gezellig samenzijn, samen met ons onder het enigszins onstabiele dak. Zoutkamp zagen we helemaal niet en we maakten ons al ongerust bij het idee dat we op zaterdag met z’n drieën zouden moeten vechten om een plekkie onder het wankele gebeuren.

Echter, we hoefden niet bang te zijn want op zaterdagmorgen had Zoutkamp de tent al in z’n geheel geconfisqueerd. De toegesnelde garnalenpelsters lieten ons weten dat er echt géén plaats voor ons was in de herberg. Wij verhuisden naar een tafel ernaast, overgeleverd aan de elementen. Dit ging uiteraard niet goed, want de buien kregen de overhand en we legden dus maar beslag op een mini-kerstmarkt-stalletje dat gereserveerd was voor horeca, die niet op kwam dagen.

De beul van Garrelsheer...

Hier stonden we prima, recht tegenover de ingang van het museum. Koffie, broodjes en soep in de nabijheid, togen we aan het demonstreren. Terwijl op de vrijdagavond welgeteld vier personen langs onze stand waren gelopen, ging dit op zaterdagmiddag en -avond al een stuk beter. Zondag werd helemaal een topdag en we kregen volop bezoekers. Gelukkig kwam Jos – hoewel vandaag niet ingeroosterd – nog spontaan ons team versterken: “ik vond het gisteren zó gezellig...!” Tientallen belangstellenden, jong en oud van overal, namen de uitdaging aan en sloegen met forse klappen de klinknagels in de stalen platen. Zo ontvingen wij “de beul van Garrelsheer”, een onderwijzeres “uut Knoal”, Hamburg kwam langs, Woltersum, Warga, Harderwijk en Den Helder, we kregen het steeds beter naar ‘t zin. Dit alles tot zichtbaar grote tevredenheid van Harry de Vries, de projectleider van WinterWelvaart en Jan Wiebe van Veen, directeur van het NSM, die we de toezegging ontfutselden dat, als we volgend jaar weer meedoen, we eenzelfde mini-kerstmarkt-stalletje, of een betere op dezelfde plaats krijgen...

De voldoening...!

Ondanks de sores op vrijdag en zaterdagmorgen, kijken we toch terug op een geslaagd evenement waarop we ons uitstekend hebben gepresenteerd. Veel flyers uitgedeeld en beloftes ontvangen van: “we komen zeker terug...!”.

Rest mij nog om dank uit te spreken voor de mensen die hier aan meewerkten, de chauffeurs die ons heen en weer terug reden, het bestelbusje van Vakgarage Setz, de bemanning van de stand alsook de vrijwilligers van het Noordelijk ScheepvaartMuseum vanwege de catering. Wij weten wat we willen en we hebben dat duidelijk gemaakt. We hopen er volgend jaar weer bij te zijn!

15. Leven(s)loop van de HARMINA (deel 6)

In Werftijding 2014-2019 staan de eerste vijf delen over het leven van deze kotterschoener, die in 1910 als “Harmina” op de werf van Jac. Smit – thans de Historische Scheepswerf Wolthuis – werd gebouwd.

Door: Jaap Boersema

De ‘Verklaring ten behoeve van de Raad voor de Scheepvaart’ gaat verder:

Zondagmorgen 1 februari 1953.... De bemanning is die nacht gered.

Acht uur. Wind West-Noord-West. Storm. Harde buien. Zee hoog. Kregen veel water over. Barometer 744. Dynamo werkte niet. Hadden geen stroom voor peilrichting.

Negen uur. besloten om te proberen Hoek van Holland te bereiken. Wij bevonden ons naar gissing op ongeveer vijf en dertig mijl Noordwest ten Westen van Hoek van Holland. Zetten koers Zuidoost ten Oosten magnetisch. Liepen naar schatting vijf mijl. Zware regenbuien, slecht zicht.

Zestien uur. Kregen om zestien uur Scheveningen in peiling van plusminus twee streken aan bakboord; afstand ongeveer vijf mijl. Zetten koers op Zuidwest ten Zuiden; kregen veel water over. Om zestien uur dertig minuten sloeg de sloep los die op het grootluik stond gesjord. Deze sloeg in het gangboord aan bakboordzijde. Het gelukte ons nog de sloep weer vast te sjoeren. Hierbij bleek dat de sloep de kleden van het grootluik gescheurd had.

Kregen om zeventien uur dertig Hoek van Holland in peiling op Zuid ten Westen. Kregen af en toe zware brekers over. De sloep sloeg opnieuw los en sloeg tegen het schip stuk, het gelukt ons om hem los te maken.

Peilden om achttien uur dertig minuten Hoek van Holland Zuid doch daarna veranderde de peiling niet meer. Ook het vuur van het Noorderhoofd was af en toe zichtbaar.

Het vuur van het Noorderhoofd.

HOEK VAN HOLLAND. De Pier, gestrand Zeilschip

Het schip dreef achteruit, hoewel de motor nog steeds volle kracht vooruit draaide en steeds goed werkte. Wij dreven af in Oostelijke richting. Er sloegen zware zeeën door kajuit en stuurhut, waardoor ramen en deuren stuk sloegen. De stuurman, die het roer hield, kreeg de bakboorddeur van de stuurhut tegen zijn linkerbeen. De pompen werden bijgezet, doch wij konden niet zien of er water kwam, doch wij vermoedden dat er ook water in het ruim kwam aangezien de kleden van het grootluik gescheurd waren. In de kombuis en roef stond toen ongeveer een Meter water.

Hoewel de toestand zeer kritiek was, gelukte het ons nog altijd het schip te sturen. Om negentien uur dertig was de toestand zo kritiek, dat wij besloten om zo mogelijk, het schip voor de wind te krijgen; (de wind was toen West, met meer dan orkaansterkte) en het schip benoorden Hoek van Holland op het strand te zetten. Enige vuurpijlen werden afgeschoten door ons, doch konden niet waarnemen of er ook hulp kwam opdagen. De koers werd gesteld op Oost en de motor draaide op volle kracht vooruit. Er werd nog overwogen om de ankers te presenteren, doch ten eerste: was het levensgevaarlijk ons naar het voorschip te begeven; ten tweede: vreesden wij, indien de ankers zouden houden, dat het schip er

onder zou trekken; en ten derde: was het niet goed mogelijk omdat onze kleden stuk waren.

Aan de weggeslagen voet van het duin.

Te ongeveer twintig uur vijftien raakte het schip voor het eerst grond. Om twintig uur dertig bleef het schip vast zitten op ongeveer honderd vijftig Meter van het duinvoet.

Het voorschip bleef vastzitten, doch het achterschip was nog vlot, zodat het schip dwars kwam te liggen. Om de aandacht te trekken, werden signalen

met de luchtfluit gegeven. Na een half uur waren er mensen op het strand te zien. De toestand was toen zo, dat het levensgevaarlijk was om op het schip te blijven.

De zeeën sloegen onophoudelijk over het schip en de bemanning raakte vermoeid. Er werd besloten om zo mogelijk het schip te verlaten. De motordrijver A. Huberts was de eerste, die over boord sprong, voorzien van zwemvest en met een lijn om zijn middel, waardoor wij hoopten verbinding met de wal te krijgen. De motordrijver kwam behouden aan land, doch de verbinding kwam niet tot stand.

Elisabeth weggezakt in het zand.

Na eerst de motor te hebben afgezet, sprong als tweede Stuurman H.J. Helmus, eveneens voorzien van zwemvest en lijn om zijn middel. Ook deze lijn bracht niet de gewenste verbinding. De stuurman kwam goed en wel aan land. Als derde sprong de kok J. Bakker over boord,

Grote belangstelling voor het gestrande schip.

voorzien van zwemvest. Hij werd door mensen van de wal opgevangen. Als laatste was de kapitein J. Jonker nog aan boord. Deze bond zich een lijn om zijn middel, het andere

De stranding van de Elisabeth

De Raad voor de Scheepvaart heeft vanmorgen een onderzoek ingesteld naar de oorzaak van het op het strand zetten van het m.s. Elisabeth. De kapitein van deze 146 brt. metende kustvaarder vertelde ter zitting, als betrokkene gehoord, dat hij op 28 Jan. j.l. uit Groningen was vertrokken met een lading aardappelmeel bestemd voor Londen. Wegens een lek in de brandstofleiding deed hij IJmuiden aan en vertrok op 30 Januari. Het weerbericht was vrij gunstig, maar later op de dag werd de wind krachtiger. Toen de volgende dag de storm opstak, de reddingboot stuk was geslagen en het overslaande water de machinekamer binnendrong, heeft de kapitein besloten de dichtstbijzijnde haven — Hoek van Holland — op te zoeken. Toen de storm steeds heviger werd heeft de kapitein het zekere voor het onzekere genomen en heeft zijn schip op het strand bij Terheide gezet.

De Inspecteur voor de Scheepvaart, de heer J. Metz, zei, dat het besluit in eerste instantie, om naar de dichtstbijzijnde haven te koersen juist is geweest. De kapitein kon niet weten, dat een der ergste stormen sinds eeuwen zou losbarsten. De heer Metz feliciteerde de kapitein met het behouden van de levens van de drie leden van de bemanning. De Raad zal schriftelijk uitspraak doen.

27 April 1953

eind werd door hem zelf naar het strand geworpen; toen hij voelde dat de lijn door de mensen aan de wal gegrepen werd, sprong hij ook van het schip. Wat er verder met hem gebeurde, weet hij niet, aangezien hij bewusteloos op het strand kwam. Daar wij bij het van boord gaan niets konden meenemen, zijn alle uitrustingen van de kapitein en bemanning verloren gegaan. Ook gingen scheepspapieren alsmede diploma's van kapitein verloren. Wij vonden onderdak bij de familie Damen Café "Sport" te Ter Heijde aan Zee.

De comparant J. Jonker verklaarde dat deze verklaring naar waarheid is opgemaakt."

Krantenbericht.....

(wordt vervolgd)

16. De belevenissen van schipper Ype Coppinga

Opgetekend door Kor Vos.

Binnenschipper Ype Coppinga voer samen met zijn echtgenote Grietje Coppinga-Swiersema op het Groninger bolschip “Grietje”. Eerder voer hij o.a. op de Rijnvaart. Ze hadden het schip aangeschaft begin 1960 en voeren daarmee tot 1970. Ook begin 1960 werd hun dochter Fokje geboren.

Het schip was als zeilschip gebouwd in 1927 bij scheepswerf Grol te Veendam. Een zogenaamde ‘bolle met boord’. De lengte van het schip was 20.60 meter, de breedte 4.28 meter. Met een diepgang van 1.13 meter had het schip een laadvermogen van 60 ton.

Toen schipper Coppinga het schip kocht was het zeiltuig al verdwenen. Bij de koop was een opdrukker met Deutz motor inbegrepen. Helaas werkte deze niet naar behoren en een jaar later werd er een nieuw opdrukkertje aangeschaft, nu met een 10 pk Lister. Op breed water met de opdrukker achter het schip en op de smalle kanalen als sleepboot, voor het schip. Ype in de opdrukker en vrouwe Grietje op de bolle aan het roer. In 1965 werd de opdrukker van de hand gedaan en in het schip een 60 pk Hanomag motor ingebouwd. De tonnage van het schip was daarna 58 ton.

In de roef werd ook een nieuw kacheltje geplaatst. Een ‘doorbrander’, in de plaats van de vorige die elke ochtend opnieuw moest worden aangestoken. In de herfst voeren ze tijdens de aardappelpromotie voor de aardappelfabriek “De Woudbloem” te Woudbloem aan de Scharmer Ae, een oud riviertje dat bij Schaaphok uitstroomt in het Slochterdiep. Over een gebeurtenis tijdens één van deze tochten gaat het verhaal van Ype Coppinga.

Hoe een nieuw kacheltje bijna fataal werd

Wij lagen in de herfst op het afwateringskanaal van Duurswold aardappelen te laden bij boer Heitmeijer tussen Smitsbatting en Doornbostil. In de middag om twee uur waren we klaar met laden. Dus snel de Lister gestart en op weg naar de Woudbloem. In de loop van de ochtend, om elf uur, tijdens het laden, werd mij door de boer nog twee borreltjes aangeboden die ik uit goed fatsoen niet kon weigeren. Of het nu kwam door de borreltjes of door de haast, we zullen het nooit weten. Amper op weg bij de til van Doornbos vergeet ik de kachelpijp te strijken en vaar ik het bovenste trekkapje van de pijp af. Op dat ogenblik geen ramp, maar de volgende ochtend – zoals zou blijken – helaas wel.

Bij de fabriek konden we gelijk lossen. Aan het ontbrekende trekkapje van de kachelpijp niet meer gedacht. Na het lossen direct weer vertrokken voor een nieuwe reis. Deze keer naar het Slochterdiep om te laden bij boer Streuman, juist voorbij de klapbrug van Stedema te Lageland. Voor de brug bleven we steken. Pas de volgende dag om zes uur zou deze weer bediend worden. We moesten dus overnachten voor de brug en wilden daarom de volgende dag vroeg opstaan om de reis te vervolgen. Op een klein schip heb je ook maar kleine bedjes, dus dat was altijd beiden gelijk opstaan. Om half zes liep de wekker af en zeg ik tegen mijn vrouw: “het is tijd, we moeten opstaan”. Ik kreeg geen antwoord, zeg het nog een keer en weer geen antwoord. Daarna ben ik over haar heen gekropen en zo het bed uit.

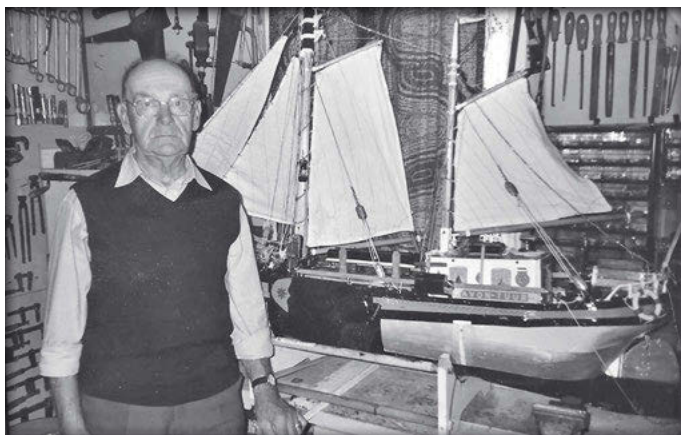

Snel drong het nu tot mij door dat er een vreemde lucht in de roef hing. Ik besepte onmiddellijk dat het koolmonoxide was, ontstaan door het ontbrekende trekkapje. Direct ons dochtertje uit de wieg getild en boven in het stuurhutje gelegd, toegedekt met een dikke jas. Daarna ook mijn vrouw Grietje naar boven gedragen. Vraag achteraf niet hoe het gegaan is. In deze ogenblikken beschik je kennelijk over bovenmenselijk krachten. Mijn vrouw heb ik aan dek gelegd en haar steeds nat gemaakt met wat water. Intussen een keer of drie aan de wal gegaan om hulp te vragen aan een voorbij rijdende auto. Maar helaas, ze reden alle door. Inmiddels was het halfzeven geworden en kwam brugwachter Stedema er aan, die van plan was om voor ons de brug te openen. Gelijktijdig kwam ook de schoolmeester van de plaatselijke lagere school voorbij. Die heeft direct ons dochtertje meegenomen en de dokter gebeld. Mijn vrouw, die intussen weer wat bij kennis was, hebben ze ook daar naar toe gebracht. De dokter was al gauw aanwezig en is daarna nog enkele malen die dag bij ons langs geweest. Maar alles is gelukkig goed afgelopen en we hebben er geen schade aan overgehouden. Naderhand beseften we pas dat het ons ook fataal had kunnen worden. We waren dankbaar voor de goede afloop. Het kacheltje heb ik daarna voor de helft van de prijs verkocht en weer een kacheltje aangeschaft die voor de nacht uit ging...

Schipper af...

Het echtpaar Copinga kreeg in 1965 nog een zoon die Swier werd genoemd. In 1970 besloten ze met het varen te stoppen. Wel bleven ze nog tot 1979 op het schip wonen, liggend in het Reitdiep te Groningen. Copinga is in de bouw gaan werken en was vanaf dat ogenblik dus schipper af. Daarna zijn ze naar Zuidbroek verhuisd. Hun kinderen gingen daar naar de basisschool en later naar het vervolgonderwijs. Dochter Fokje werd bedrijfskundige en zoon Swier studeerde later farmacie aan de Rijks Universiteit Groningen. Op 21 oktober 1994 promoveerde hij tot Doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. Eén van zijn stellingen luidde: ***“Was oorlog maar voetbal dan kon een scheidsrechter de strijd staken”***... Hij werkt nu bij een farmaceutisch bedrijf in Duitsland en woont in Heidelberg. Hoewel beide ouders uit een schippersfamilie kwamen, zijn hun kinderen dus niet in hun voetsporen getreden.

Oud schipper Copinga, inmiddels 85 jaar, is een welbekende man op de Historische Scheepswerf Woldhuis. Een door hem gebouwd model van een forse klipper pronkt al jaren in de vitrine in de hal van het bezoekerscentrum. Bij tijd en wijle, als hij met zijn hobby vissen bezig is, komt hij even langs, drinkt een kopje koffie mee en inspecteert dan ook nog snel zijn troetelkind in de vitrinekast!

17. Open Monumentendag - agenda 2020

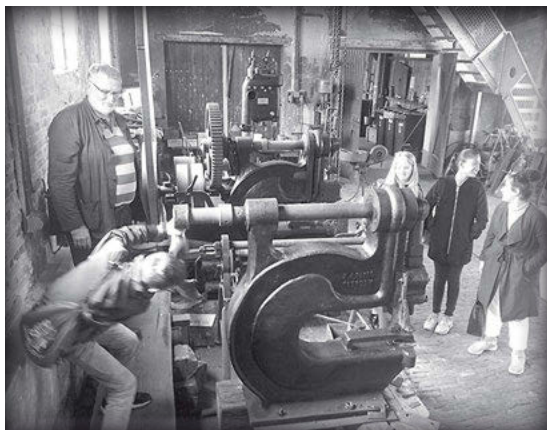
BankGiro
Loterij

Open
MONUMENTENDAG

Op zaterdag 12 september van 10.00 tot 16.30 uur staat de Historische Scheepswerf Woldhuis weer klaar om u welkom te heten op onze 15de Open Monumentendag. Met als thema “Leermonument” staat vooral educatie centraal en richt de landelijke organisatie zich in zijn campagne met name op de bovenbouw van de basisscholen (groepen 5,6,7 en 8). Een introductiefilmpje, zogenoemde

‘monumenten kijkers’ en een monumentenkaart wil hen een beeld bieden van wat monumenten zijn. Leerlingen zijn in het kader van dit programma het hele lopende schooljaar welkom voor een bezoek aan een monument.

Zo’n “Open Monumenten Klassendag” is niet alleen leerzaam, maar kan ook erg leuk zijn! Het rijksmonument “Werf Woldhuis” heeft zo zijn eigen, bijzondere verhaal, dat leerlingen iets kan vertellen over de historie van ambacht en techniek in Midden-Groningen, in de eigen woonomgeving. En wat spreekt meer tot de verbeelding dan de bouw van een schip...!: de kiel, het roer, de steven, huidplaten en spanten, de vormen en lijnen. Hoor en zie hoe de scheepsbouw in deze streek ontstond en zich door de eeuwen heen heeft ontwikkeld. Kijk ook hoe een schip werd gebouwd, met al die werktuigen, de vele soorten materialen, gereedschappen en andere hulpmiddelen. Draai het wiel van de spantenbuiger nog es rond en de slinger van de slingerpons, start de platendrukker, proef de sfeer bij de smidse, de kolen en het vuur of ruik de geur van pek en teer... Zo komt geschiedenis tot leven en raak je vertrouwd met bewaard gebleven cultureel erfgoed. Welkom op de werf!

Geplande activiteiten 2020 (onder voorbehoud):

- 12 september : Open Monumentendag;
- 12 december : WinterWelvaart werf en haven Sappemeer;
- 19-20 december : deelname WinterWelvaart Groningen

18. Op de werf zo dag en door...

Bijeen verzameld door Bram Blaak

Scheuvellopers!

Zaterdag 4 mei bracht 54 leden van de schaatsverzamelclub "Poolster" in bezoekerscentrum en timmerloods over de vloer! Twenten, Drenten, Friezen en Noord- en Zuidhollanders, ze kwamen uit alle windstreken binnenwaaien. Het afsluitende hoogtepunt lag tussen 13.00 en 15.00 uur met een uitgebreide veiling van oude en heel oude schaatsen. Bij opbod: "eenmaal – andermaal – verkocht" wisselden Boerenschaatsen, Balangrud- en Vikingnoren, Waddinxveners, Friese doorlopers en een Amerikaanse kruischaats uit 1850 van eigenaar. De algehele organisatie was in handen van onze eigen vrijwilliger Alex Kampinga, tevens directeur-eigenaar van het Groninger Schaatsmuseum in Sappemeer.

Netwerken en speeddaten!

Woensdag 19 juni van 16.00 tot 18.00 uur hebben wij namens de werf gespeed-dated en genetwerkt op het *Kennisfestival* op de locatie Van Ginkel B.V., groothandel in import en export van kunststofartikelen, pompen, beregeningsinstallaties etc. aan de Zwedenweg in Hoogezand. Bij het onderdeel "*vraag en aanbod*" hebben wij aangegeven scheepsonderdelen en kleine staalconstructies te kunnen maken en leveren. Ook is aldaar contact gelegd met verlichtingsbedrijf QLedz B.V. in Sappemeer, een innovatieve onderneming die ons inmiddels de energie-zuinige led-verlichtingsarmaturen heeft geleverd voor de hellingschuur en voor de wandkasten in de timmerloods!

Donderdag 18 juli

Maitje van Kor: "*Vanmiddag met 3 vrijwilligers. Jakob ging verder met de luiken voor de 'Nomadisch', Loekie met laswerk aan de schoorsteen voor de 'Marrot' (foto). Ondergetekende begonnen met bielzen-zwart aanbrengen op buitenzijde timmerloods. Inmiddels 3 liter verstreken, nog blikken bijgehaald. Te 14.00 uur zes gasten uit Haarlem op bezoek. Eén is eigenaar van een klipper en een tjalkje. Samen met Jakob rondgeleid, waren zeer geïnteresseerd, 26 euro in de bus. Groeten, Kor*".

De schoorsteen voor de Marrot in aanbouw.

Toiletpapier en klokhuisen...!

Onder de welluidende klanken van draaiorgelmuziek mochten wij in september 4000 wandelaars van de '*Tocht om de Noord*' begroeten (zie bij hoofdstuk 4). Zij genoten en passant van draaiende hellingwagens en laaiend smidsvuur en lieten ons nog extra toiletpapier aanrukken vanwege hun onverwacht veelvuldig toiletbezoek - en prullenbakken voor de honderden klokhuisen van de appels die zij 500 meter eerder bij Eska Graphicboard hadden gekregen...!

Document

Gevonden tussen de collectie, een los bouwlijstje, dat treffend de overgangsperiode markeert van hout- via ijzer- naar staalbouw, eind 19de eeuw:

1883 de houten zeetjalk "Frouke Jager", 61brt., voor T. Kunst te Groningen;

1889 de ijzeren zeetjalk "Nooit Gedacht II", 78brt. voor T. Koopman, Groningen;

1891 de ijzeren zeetjalk "Concordia", 78 brt., voor K. van der Maten, Usquert;

1894 de stalen schoeneraak "Maria Jantina", 98brt., voor H. Broekhuizen te Meppel;

1896 de stalen zeetjalk "Margaretha" 75 brt., voor S. Martens te Groningen.

De schepen zijn gebouwd op de werf van Meerten en zijn zoon Hindrik Kroese in Ho gezand.

Tafel en banken van 'scheepsluiken'

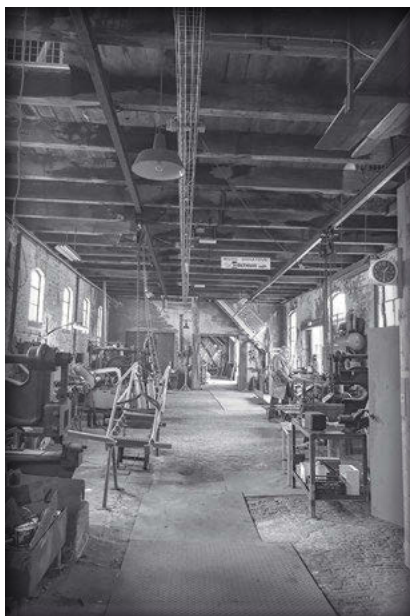
Dinsdag 22 oktober is de 'scheepsluiken'-tafel uit het westen des lands, met bijbehorende dito banken, na enige restauratie door onze timmerlui in het bezoekerscentrum geplaatst. Het zitje was door de rechtmatige bezitter als verwaarloosd afgeschreven en kon door oplettendheid van één onzer vrijwilligers van de ondergang worden gered... Op de foto draait vrijwilliger Henk Kraster de laatste schroeven nog even aan.

De 'scheepsluiken'-tafel en banken.

Op het KNRM-station in Delfzijl is op zaterdag 16 november de *zilveren speld* namens de Reddingmaatschappij uitgereikt aan ons bestuurslid en vrijwilliger Kor Vos. Hij was 50 jaar onafgebroken donateur: 'redder aan de wal'!

Donderdag 12 maart (achteraf) voorlopig de laatste werkdag...), mailtje van Wiebo: "Jos Goos had vandaag eindelijk zijn rijbewijs weer en was zo blij met het halen en brengen van zijn collega's dat hij de hele ploeg tracteerde op gevulde koeken. 's Middags kwamen de dames van Odd Fellows voor een rondleiding. Jan S. trok alle registers weer open, inclusief het verhaal over kapitein Störtebeker. Govert deed de techniek, Gerriit smeedde er lustig op los, Greetje verzorgde koffie en cake en voorzitter Harry stond terloops nog twee binnenwandelande dames te woord. Jos Jansen en Jakob maken de gereedschapskasten tot een juweeltje en de heer Doornbosch bracht tekeningen van een gloeiakopmotor. Al met al een gevarieerd dagje. Prettig weekend".

Een doorkijkje van hellingschuur naar timmerloods.

